

Kansen door samen te investeren in de New Towns

De New Towns maken gebruik van drie pijlers om sterke leefsteden te worden. De gemeenten willen samen met het Rijk de maatregelenpakketten verder uitwerken. De Ex Ante Impactanalyse laat zien wat we de komende zes jaar kunnen bereiken als deze maatregelen worden uitgevoerd, bijvoorbeeld:

Een zeker en veilig bestaan

Beter veiligheidsgevoel en 28.000 mensen met minder zorggebruik

Kansen voor jongeren

Meer leerlingen ontwikkelen hun talenten en 800 minder vroegtijdig schoolverlaters

Goed wonen

153.000 woningen profiteren van een betere omgevingskwaliteit

Gemeente Almere

Gemeente Helmond

GEMEENTE
NISSEWAARD

www.newtownalliantie.nl

september 2026

De New Towns groeien naar 1 miljoen inwoners

Investeren in New Towns loont

Investeren in de New Towns loont

De New Towns staan op een kantelpunt. Met binnenkort één miljoen inwoners en veel extra woningen leveren zij een onmisbare bijdrage aan de woningbouw, economische ontwikkeling en brede welvaart van Nederland. Zonder een gezamenlijke aanpak komen deze steden steeds meer onder druk te staan. Uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat investeren in New Towns loont: elke geïnvesteerde euro levert 1,20 euro aan maatschappelijke baten. Door nu te investeren voorkomen we dat er nieuwe aandachtswijken ontstaan en versterken we tegelijk woningbouw, economie en gelijke kansen.

New Towns, gebouwd vanaf de tweede helft van de twintigste eeuw, zijn ooit op verzoek van het Rijk ontworpen om de groei in de grote steden op te vangen. De New Town Alliantie waarin de gemeenten Almere, Capelle aan den IJssel, Helmond, Nieuwegein, Nissewaard, Purmerend en Zoetermeer samenwerken, biedt een unieke kans om - net als toen - een belangrijke bijdrage te leveren aan de nationale opgaven door sterke leefsteden te zijn en te blijven.

Samen maken we kansen waar

De New Towns werken al hard aan vitale, aantrekkelijke, sociaaleconomisch krachtige New Towns met een hoge leefkwaliteit en een duurzame financiële basis. Dit doen zij zowel lokaal en als alliantie met maatschappelijke partners. De negatieve ontwikkeling op het gebied van sociaaleconomische ontwikkeling en brede welvaart in New Towns zet echter door. De inzet van de New Town Alliantie is gebaseerd op de gedeelde opga-

ven van de alliantie die naar voren komen in het samen met het Rijk geïnitieerde verkeningsrapport 'Zorgen voor New Towns' en de daaropvolgende - in overleg met het Rijk 'Ex Ante Impact Analyse' van de maatregelenpakketten die de alliantiegemeenten hebben ontwikkeld.

Deze maatregelen vergen een behoorlijke initiële investering, maar betalen zichzelf ook 1,2 keer terug in maatschappelijke baten, zo laat de doorrekening ervan door Rebel e.a. zien. We kiezen in de maatregelenpakketten voor extra gebiedsgerichte en integrale oplossingen voor leefbare, toekomstbestendige steden waarin mensen zich thuis voelen. De uitkomsten van de analyses laten zien dat een gezamenlijke aanpak van gemeenten en Rijk voorwaarde is om met een integrale langjarige inzet de kansen die er liggen waar te maken.

We willen dit doen door:

Een langjarige en brede aanpak van Rijk en gemeenten

De New Towns werken aan het toekomstbestendig maken van hun steden. De complexiteit aan opgaven zoals ook uit de maatregelenpakketten naar voren komt, versterken elkaar. De omvang van de opgaven overstijgt structureel de draagkracht van de individuele gemeenten. Daarom is een aanvullende Rijksprogrammatische aanpak nodig, geïnspireerd op de werkwijze van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) maar expliciet als specifieke categorie voor de New Towns. In deze aanpak kunnen Rijk, gemeenten en partners langdurig, gebiedsgericht en integraal samenwerken om de structurele druk te keren en duurzaam perspectief te realiseren.

Partnerschap om New Towns te laten bijdragen aan nationale opgaven

De Tweede Kamer heeft unaniem uitgesproken dat er een New Town-strategie moet komen. De schaal van de opgaven, samenhang en fragmentatie van bestaande inzetten vraagt om het gezamenlijk ontwerpen van een strategie door gemeenten, regio, provincie, maatschappelijke partners en Rijk:

- Rijksregelingen passend maken voor de opgaven in de New Towns, zoals langjarige financiële zekerheid (denk aan Preventie met gezag) en ontschotting bij gebruik van Rijksregelingen;
- Lokaal zijn er veel samenwerkingen in de New Towns. De inzet voor New Towns is een groeiende beweging, bijvoorbeeld door samenwerking met woningcorporaties en onderwijsinstellingen;
- Kennisdeling om een succesvolle aanpak breed uit te bouwen naar andere buurten en steden.

Van groeikern naar een sterke volwaardige stad

New Towns met hun suburbane opzet zijn complementair aan en van groot belang voor het goed functioneren van metropoolregio's. Maar deze complementaire waarde staat steeds meer onder druk. In toenemende mate blijkt verhuizing naar een New Town voor veel mensen te zijn ingegeven door de beschikbaarheid van een betaalbare woning. Die instroom met ook veel kwetsbare bewoners concentreert zich in specifieke wijken en buurten. Er speelt zich onder meer daardoor al decennialang een versnelde achteruitgang van de woonkwaliteit, sociale cohesie, bestaanszekerheid en ontwikkelmogelijkheden van inwoners af.

En deze neerwaartse spiraal blijft doorzetten. Met de planmatige en snelle bouw van de New Towns van pakweg 50 jaar geleden, dient zich daarnaast ook nog eens een massale vervangingsopgave aan. Hele wijken zijn vaak tegelijkertijd aan herstructurering en vervanging toe. Daarin verschillen de New Towns van andere steden. De situatie is nog niet overal onhoudbaar, maar zonder ingrijpen neemt het risico op scherpe leefbaarheids- en veiligheidsvraagstukken toe. Preventieve investeringen voorkomen zwaardere interventies op de lange termijn en versterken de leefbaarheid. Met een divers woonaanbod, ontwikkelmogelijkheden en voorzieningen kunnen New Towns weer de perfecte plek zijn om te leven, wonen en werken in de metropoolregio's.

